

SZÖVEG –
PARTI JUDIT

KÉP –
ÉDER VERA

SOROZAT –
TÖRTÉNETEK A TAKARÁSBÓL

A házasság monumentális épülete

A kékszakállú herceg vára
Magyar Állami Operaház
Bemutató: 2018. május 24.
Felújítás: 2023. március 16.

Színházi háttértörténeteket szeretnék mondani a színpadi valóság nézők szeme előtt eltakart oldaláról, abban a reményben, hogy ez a perspektíva hozzásegít a shakespeare-i mondat újragondolásához, miszerint *színház az egész világ.*

◆ Felújított előadás a felújított Operaházban Kasper Holten rendezésében. Bár Bartók művének 2018-as bemutatója az Erkel Színházban volt, most ugyanaz a rendezés az 1918-as ősbemutató terét, az Operaházat töltheti be. Ahogy a darab játékmesterét, Toronykőy Attilát árnyékként követem a patinás épület közönség előtt elzárt, zegzugos folyosóin, hirtelen ott állok az Operaház színpadán. Egészen valószínűtlen élmény: a megnyíló tér tágas és ragyogó, lélegzetelállítóan szép. Hirtelen megnő a méltóságom, talán kicsit meg is emelkedem.

Ez a pillanatnyi meghökölés jobban átélhetővé teszi, amikor valamivel később Bretz Gábor arról beszél, milyen megrendítő volt a milánói Scalában énekelni a világkarriert befutó magyar operát. A népszerű énekes pontosan tizenhét éve éneklé Kékszakállú szerepét, de megunhatatlan a számára. Emlékeiből előkerül édesapjának egy kedélyes mondata, amit gyerekként sokat hallott hétköznapi szituációkban: „Nyisd az ajtót, Kékszakállú!”

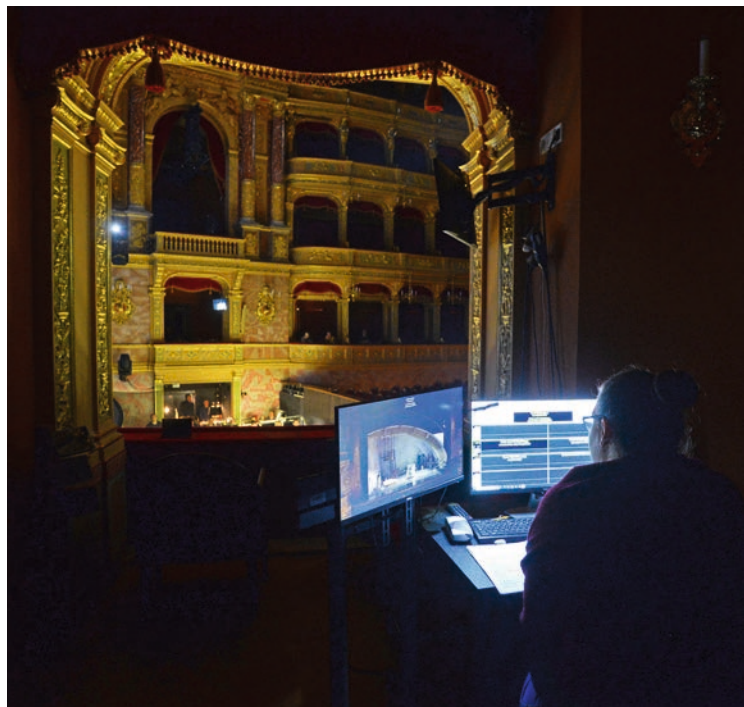
A kettős szereposztás másik Kékszakállúja, Pallerdi András szerint valamennyire minden férfi együtt él ezzel a szereppel. Valóban a férfi lélektani metszetét mutatja meg a kétszereplős mű – ez az előadás pedig a házasság dinamikáját segít átgondolni. Másrészt az opera bemutatójának századik évfordulójára készült előadásban találkozott először a dán rendező, Kasper Holten koncepciójával, amelyet most felújítanak. Holten lendületesen nyúlt a műhöz, egészen mai, realista olvasatot adva Kékszakállú és Judit történetének: egy huszonöt éves házasságba kapcsolódhattak be a nézők a hatalmas, zúgó férfihangra: „Megérkezünk!” A vár a férfi maga. A lelke. Az ajtók, amelyek mögé a kíváncsiságtól hajtva Judit betekintést kér, titkokat rejtenek, a férfiélet addig szerzett sebeit – a hét ajtó mögött a kínzókamra, a fegyveres ház, a kincses kamra, a virágos kert, Kékszakállú birodalma, a könnyek tava, a régi asszonyok terme rejtezik.

Az Operaház díszletfestő műtermének pontos mása jelenik meg a színpadon

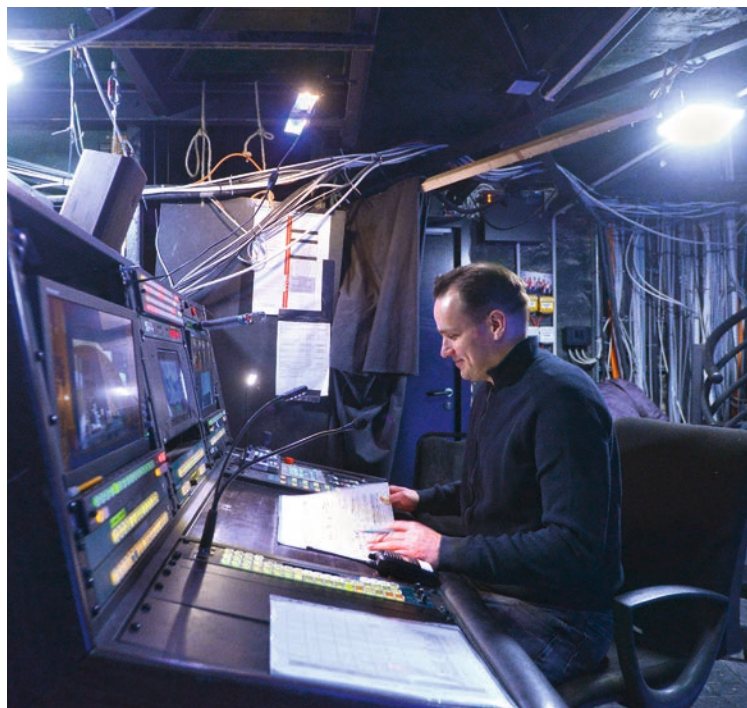

Bretz Gábor 17 éve énekl a Kékszakállút- bölcsebben, érettebben, lassaban

Bretz Gábor és Vörös Szilvia – amikor még a darabban megjelenő kapcsolat visszafordítható

Rengeteg apró technikai részlet szükséges az előadás sikeréhez

„Lásd, ez az én birodalmam...” – éneklő Pallerdi András

A három pozitív életlenyomat – amelyeket a harmadik, negyedik és ötödik ajtó rejt – kulcsait Kékszakállú önként és egyszerre adja oda a feleségének. Az ötödik ajtó zenei és drámai csúcspontján érezhető, hogy itt valóban lehet(ne) élni. Ahogy a huszonöt éves házasságban is – vagy ebben az új szereposztásban a fiatal Vörös Szilviára optimalizálva: három-négy év házasság után is. A döntés a nő kezében van: sebeket tép fel, vagy élhetőnek ismeri el a „birodalmat”?

Vörös Szilvia harmadszor éneklő Juditot, de ilyen rövid időn belül is érlelődött benne a szerephez való viszony. Figyelem őt a próbaterebben, és lenyűgöz a természetessége. Súlyos szerepet énekel energikus, friss könnyedséggel. „Ne kis helyen próbádj, mert benned több van!” – segíti a térhasználatot Toronykőy Attila. Szilviának minden mozdulata energikus és pezsgő. Egymás után kétszer éneklő végig a szerepet a Kékszakállút alakító két énekes oldalán – mintha két különböző előadást látnék, csodálkozom rá a személyiségek és hangok dinamikus egymásra hatására.

A próba instruálási szünetében Szilvia pontosít a zenei sűgő, Lengyel Gábor segítségével, közben a korrepetitor, Doman Katalin nyújtóztatja a tagjait. Szeretem nézni a produkció nagy tudású, de alázatos résztvevőit, akik a nézők szeme elől rejtve vannak, a munkájuk nélkül azonban nem lenne előadás. A felújítás a játékmestertől kér a legtöbb alázatot: végig kell vezetnie az énekeseket a valaki más által álmodott úton.

A próbahelyszínül szolgáló házi színpad, ahol észrevétlenül igyekszem megfigyelni a művészi munkát, az Operaház tetőterében lévő egykori díszletfestő terem, amely öt éve a dán rendező fantáziáját is megragadta. Olyannyira, hogy a szintén dán díszlettervező, Steffen Aarving a színpadra is ennek a térnek az akkori pontos mását alkotta: boltív alatti műteremlakást álmodott színpadra, hatalmas ablakokkal, ahol árad be a fény.

A tér világos – viszont a bizalom hiánya a házaspár dialógusának előrehaladása közben egyre inkább sötétíti a kapcsolatot.

Kékszakállú mondatai több mint húsz éve zúgnak a fejemben (az ember kénytelen komolyan venni, ha néven szólítják). A folyamatos küzdelemhez, hogy jobban értem a férfi–női kapcsolat dinamikáját, ez az előadás is hozzáteszi a maga puzzle-darabját. Távozóban hallom Pallerdi András szavait: pedig csak szeretetre lenne szüksége. Ahogy azt Jézus értette.

Bartók Béla darabja 1911-ben készült a Lipótvárosi Kaszinó őszi operapályázatára, amelynek zsűrije csak ennyit fűzött hozzá: „A darab játszhatatlan.” Ennek hatására egyébként Bartók évekre visszavonult a nyilvános tevékenységtől. Kodály Zoltán viszont kitörő örömmel üdvözölte: „A nyelv felszabadításának, a természetes hanglejtés zenévé fokozásának útjára lépett Bartók, s ezzel nagyban előre vitte egy magyar recitatív stílus kialakulását. Ez az első mű a magyar operaszínpadon, amelyben az ének elejétől végig egyöntetű, ki nem zökkenő magyarsággal szól hozzánk.”

A bemutató aztán az Operaházban valósult meg kevéssel a világegés előtt, 1918. május 24-én. Haselbeck Olga, az első magyar Judit így emlékszik vissza a Kékszakállú próbáira: „Tango Egisto karmester kiparancsolta a próbáról a korrepetitort azzal, hogy nem tud zongorázni, és nagy garral Bartókot ültette a zongorához, akivel néhány ütem után szintén közölte: »Bartók, sie kennen auch nix!«” Bartók rendkívül szerény, finom ember lévén csak mosolygott a háttérben. Végül az olasz karmester Fleischer Antal játékkal már nem volt elégedetlen. ♦

SZÖVEG –
KÖLNEI LÍVIA

KÉP –
KATONA LÁSZLÓ

A CSODÁKBÓL HAZATALÁLNI A TELJES CSODÁTLANSGBA

Hegy Balázs új könyve, a „Bárho, magaddal” esszék és szépirodalmi írások sokszínű szövevénye. Előszavában így fogalmaz egybegyűjtött írásairól: „szavak téblábolása”, „ögyelgés a dolgok között”. És valóban, az olvasó meglepve tapasztalja, milyen természetesen hagyja a gondolatait kúszni vagy szökellni egyik dologról a másikra, saját belső figyelme vezérlésével, nem követve a hétköznapokban elvárt földhözragadt racionalitást.

- ◆ – Írásait olvasva átjárt valamifajta intellektuális szabadságérzet: milyen jó, hogy nem köti gúzsba a figyelme és gondolatai irányát az elvárt racionális logika!
  - Talán mert maga az élet se a tőle elvárt racionalitás logikájának a srófjára működik. Így, a dolgok mélyebb logikáját magába foglaló, de azon jócskán túlmutató dolgok megismerését olyasféle figyelem teszi lehetővé, ahogyan a csecsemők és kisgyerekek tanulják meg a világot és a nyelvet. Még mielőtt szavakba tudnák foglalni. Ekkor még az egymást átszövő valóságot a maga egészében engedjük át magunkon. Úgy fogadjuk be, ahogyan az van, anélkül, hogy megszűrnénk. Ennek a gyűjtőhelyét szívesen nevezem „a szavak előtti ártérnek”. Igazából ehhez a gyűjtőhelyhez kapcsolódó figyelmünk jelenti a kiindulópontját minden észleletünknek. Engem is erőteljesen meghatároz. Ide ereszti bele aztán a gyökereit az írással való bibelődés. Az észleleteinknek ezen a szintjén nincsenek még előre gyártott szavaink, amelyekbe belegyömöszölhetnénk a tapasztalatainkat – amikor azonban mégis szavakat kell találnunk, hogy kifejezésre jussanak, a szó ránk talál. Ez egy csodálatos paradoxon: nincsenek igazi szavaink, miközben minden közhasznú szó, amelyet rongyossá használunk, mégis alkalmasnak mutatkozik arra, hogy – például egy versben – megszólaltassa, szemünk elé ugrassza a dolgokat. Ahogy egy őz ugrik utunk elé a sűrűből, váratlanul.

”

**A csodának a lelki
égyedfejlődésben
katalizátorszerepe van.**

– Van egy nagyon kedves novella a kötetben, „A csodalámpa”, amelynek kisfiú főszereplői egy lapos elemre kötött karácsonyfaégő fényében csodálkoznak rá a világra. Ezt a hétköznapi csodát édesapjuk hozta létre, aki „tudja, mi az a gyerekboldogság”. Ez csak fikció, vagy az ön gyerekkoráról szól?

– Életrajzi írás, egy nagyon szép gyerekkori élményem. Arról, hogy milyen egyszerű dolgok tudnak teljességérzést adni. Papám a fürdőszobában meleg otthonosságot tudott teremteni egy ilyen kicsi és pofonegyszerű technikai konstrukcióval. Ez egyáltalán nem öncélú hatáskeltés volt a részéről, hanem pontosan tudta, mit okoz; mi, a gyerekei ennek a fénynek a teremtő csodáját vittük aztán onnan tovább a játékunk világába.

”

A lélek sötét éjszakája:
amikor az istenkapcsolatot
sztrók éri.

– „A zene bűvöletében” című esszéjében annyi szeretettel, csodálattal és megértéssel ír a zenéről, a zenészekről, amihez hasonló ritkán lehet olvasni. Milyen kapcsolata van a zene világával?

– A Don Bosco Ifjúsági Ének- és Zenekarnak, a budapesti Egyetemi templom zenekarának lehettem annak idején egyik alapító tagja, első hegedűse és kórusénekes. Hajszál híján zenei pályára léptem.

”

A nagy emberi alaptapasztalatok

lényegében paradoxonok, talányos önellentmondások.

– Merész és nagy képi erejű hasonlatokat használ, és úgy ír le paradoxonokat is, mint a világ legtermészetesebb jelenségeit: a zene a vendéglátó, aki önmagát hordja körbe tálcán, Isten pedig keresésünk tárgya és társa egyszerre. Tapasztalja, hogy a valóságban működnek a paradoxonok?

– A nagy emberi alaptapasztalatok lényegében paradoxonok, talányos önellentmondások. Egyetlen jelenségnek sokrétegű tartalma, így olvasata is létezik egyszerre. Ezek a leggyakrabban ravaszul ellentmondanak egymásnak, miközben egyet alkotnak. Így létezik egyfelől a természettudományos megismerés mint a valósággal való érintkezésnek a letapogatása, és létezik másfelől például az esztétikai megismerés: amikor a dolgokat képekben és paradoxonokban tudjuk igazán nyakon csípní. Szintetikus, mindent magába foglaló tartalmuk valamennyi szétszedhető részletüknél messze igazabb. Egy József Attila-vers pillanatképe például, amelynek hallatán felvillan az a rengeteg, ott szunnyadó mögöttes kép, ami „feltelíti” az eredeti, szikáran egyszerű és pontos szavait.

– „A lélek sötét éjszakája” speciális spirituális téma a valláson belül. Ön úgy írja le ezt az állapotot, mint „amikor az istenkapcsolatot sztrók éri”: mintha elveszíténénk, mintha újra kellene tanulni. Sok hívő nem akar ennek a létéről tudomást venni, vagy szégyennek tekinti, ezért is hatott döbbenetesen, amikor Teréz anyáról kiderült, hogy ebben a nehéz spirituális állapotban élt és dolgozott évtizedeken át. Miért foglalkoztatja ennyire?

– „A lélek sötét éjszakája” nem egyszerűen lélektani krízis, nem is merő halálszorongás, nem is orvosi depresszió, bár néhol kísértetiesen hasonlít ezekre, hanem tartalmára nézve alapvetően spirituális valóság, amelyben az Istennel való kapcsolatunk kerül váratlanul veszélybe. Kiesik az ellenőrzésünk alól. Az a tapasztalatom, hogy ebbe az állapotba maga Isten visz bele minket azért, hogy kiderüljön, eddig mire volt elég a hitünk, és mire nem. Sok, ebben a mederben zajló sorsalakulást végigkísérve

szemtanúja lehettem, hogy egy bizonyos hitbeli érettséget elérve – amikor valaki már nem „üzleti kapcsolatban” van Istennel („jó az Öreggel jóban lenni”), hanem a legfőbb jót jelenti számára Isten fizikai tapasztalat nélküli jelenléte –, az embert hogyan tudja ez az „éjszaka” újjászülni Istennel való kapcsolatában, miután átjutott rajta. Egyfajta szülőcsatorna, amely a halál és föltámasztás kicsinyített másaként mutatja magát. A halál valódi: meghal az Isten-kapcsolatunk a lélek sötét éjszakájának mélyén, ott, ahová úgy érkezik és koppan az ember, hogy annál lejjebb már nem eshet; ez a spirituális kétségbeesés végső pillanata, amikor onnan még nem belátható, hogy az a legfőbb Jó, akinek az elvesztését félti és megéli, mindközben végig ott van vele. A spirituális krízisen szerencsében átjutott ember aztán kibukkanva újjászületik, és onnan visszatekintve megsejti, mit járt be addigi útjával. Ez az elvesztés és újratalálás mintha azzal a céllal történne velünk, hogy a lélek ezen keresztül egy magasabb iskolájába léphessen. A megérkezés kapuján a kilincs is, a kulcs is túldoldalt van, amit valaki végül kinyit előttünk. Az méghozzá, aki végig ott volt, és akinek nincs szüksége arra, hogy kulcsokkal bíbelődjön.

– Olvasva a könyvét, elgondolkodtam azon, amit a csodákról írt: „Az igazi csodák mindig nagyon személyesek.” Hordozórakétákhoz hasonlítja a megtapasztalt csodákat, amelyeknek az a dolguk, hogy Föld körüli pályára állítsanak bennünket, vagyis „a csodákból hazataláljunk a csodátlanságba”. Ezek szerint a lélek magasabbrendű állapotában már nincsenek csodák?

– Ez úgy tűnik, szintén a spirituális egyedfejlődés pedagógiájához, lépcsőházához tartozik. A csodák, ha igazán megtörténnek, arról adnak személyes bizonyosságot, hogy van egy rajtunk túli „nagyobb”, amely messze több lehetőséget tartogat számunkra – sőt, részesít is bennünket belőle olykor –, mint amit valaha feltételeztünk volna róla. A csodának a lelki egyedfejlődésben katalizátorszerpe van. Aktiválási energiát visz be, de ha eljuttat a végéhez, már nincsen ott. Belép, segít, majd kilépve eltűnik. Így a csoda, saját kóstolóján keresztül azon igyekszik, hogy elvigyen bennünket a csodátlanság szívéig, annak mindent betetőző igazáig. A csodátlanság: saját halálunk kapujának kiteljesedésre hivatott, innesső küszöbe. Ahol az emberről már minden lefoszlik, meztelen, semmit nem vár el, nem is követel. Sem másnak, sem önmagának. Itt hazatalálhatunk abba az állapotba, ahol maga a csodátlanság lesz a csoda. ♦

**Hegyi Balázs: Bárhol, magaddal.
Képmás Kiadó és Prae Kiadó, 2023.**

KIHIRDETTÜK A HIGHLIGHTS OF HUNGARY 2022-ES ÉVADÁNAK GYŐZTESEIT!

Köszönjük, hogy idén is velünk voltál!

További információ:
a www.highlightsofhungary.hu
weblaldalon

Hass, alkoss,
gyarapíts **!**

SZÖVEG –
JÁMBOR-MINISKA ZSEJKE

Feltámadás, lélekkemelés

Különleges előadásokkal készül a húsvétra az Operettszínház. Az április 7-i, nagypénteki *Feltámadás* koncerten fellépnek a teátrum népszerű művészei: *Fischl Mónika*, *Ninh Duc Huang Long*, *Süle Dalma*, *Vadász Zsolt* és *Pete Ádám*, a Budapesti Operettszínház Zenekara és Énekkara, valamint a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola növendékei. A műsor első részében klasszikus alkotások részletei csendülnek fel, azt követően pedig Webber *Requiemjét* hallhatja a közönség. A koncertről **Fischl Mónika** Liszt Ferenc-díjas színművészt kérdeztük.

◆ – „Az Operettszínház folytatja lélekkemelő misszióját” – áll a sajtóközleményben. Könnyen megtaláltad a helyed ebben a küldetésben?

– Igen, mert hiszek abban, hogy nekünk, színházi embereknek fontos és jó bekapcsolódnunk a munkánkon keresztül az emberek ünnepi készülődésébe.

– A Feltámadás koncerten előadjátok Andrew Lloyd Webber *Requiem* című oratorikus művét is. Mi teszi ezt a darabot különlegessé?

– Webber az egyik kedvenc zeneszerzőm, aki ezt a művét az apja halálának az emlékére írta. Sajnos az én életemben is eljött ez a fájdalmas pillanat: az édesapám, akivel nagyon szoros volt a kapcsolatom, decemberben hagyott itt minket, ezért is érzem most még közelebb magamhoz ezt az éteri zenét. Tudom, hogy ő most is, ahogy eddig is, hallgatni fogja.

– A többi fellépő hogyan segíti azt, hogy a darab a közönség szívét is megérintse?

– Ez a Requiem nagy lehetőség az Operettszínház életében. A repertoárunk széles, a koncert első felvonásában klasszikusokat adunk elő: Bach János passióját, Liszt Krisztus oratóriumát, Mozart C-moll miséjét, illetve Kodály-műveket is hallhat a közönség, ez a félklasszikus Webber-vonal pedig új szintet hoz a programba. Az Operett zenekara és énekkara mellett a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola két növendéke is részt vesz a Requiemben. Ez a darab nekik is jó lehetőséget teremt arra, hogy mind érzelmileg, mind technikailag megmutassák, hogy mi van bennük.

– Szerinted mit fogsz látni a közönség arcán taps közben?

– A Webber-darabot novemberben a szentmise részeként mutatta be a teátrum az Avilai Nagy Szent Teréz Plébániatemplomban, ami szakrális élmény volt. Most az Operettszínház nagyszínpadán adjuk elő a darabot, így a hatás is kicsit más lesz, de kíváncsian állok elébe, és nagyon remélem, hogy ugyanolyan csodát fogunk átélni a közönséggel nagypénteken, mint novemberben. ◆

KÉPMÁS-EST

FILM és PSZICHOLÓGIA

Várkert Bazár
Testórpalota, Vetítőterem
Budapest, 1013 Ybl Miklós tér 2-6.

Április
05.
19:00

SZEMBENÉZÉS A HALÁLLAL ÉS AZ ÉLETTEL

Az időskor életfeladatairól beszélgetünk
Cserhalmi György és Dunai Tamás
fanyarhumorú kettőse után.

Film: Végtelenben kettő,
(14 perc) R.: Pinczés Dávid
Szakértő: Polus Enikő,
mentálhigiénés szakember,
a Me-Se-Kő Mentálhigiénés Segítő
Központ és MESEKŐ Alapítvány
alapítója, ügyvezetője
Vendég: Pinczés Máté,
pszichológus, a film alapjául
szolgáló novella szerzője

A Képmás-estre a belépés regisztrációhoz kötött,
a belépő személyenként egy Képmás magazin.

Regisztráció: kepmas.hu/kepmas-est

TÁMOGATÓ:

RENDEZŐK:

JÉGKORSZAK

A MAGYAR
TERMÉSZETTUDOMÁNYI
MÚZEUM
VÁNDORKIÁLLÍTÁSA

2023. Február 18-tól
2023. Április 23-ig

Mindszentyneum
Zalaegerszeg
Batthyány Lajos utca 4-6.

JEGYÁRAK:
GYEREK: 800Ft, FELNÖTT: 1600Ft
CSOPORTOS BEJELENTKEZÉS: 92-999-322
WWW.MINDSZENTYNEUM.HU

” Nem az a fontos, ami elválaszt, hanem az, ami összeköt ”

Van egy tevékenység, amelyben nincsenek határok, korra, nemre való tekintet nélkül képes összekötni minket, embereket, és mosolyt csalni az arcunkra. Belefeledkezve nem számít semmi, csak az élmény és az öröm, amit átélhetünk általa. A játék minden korban része az életünknek. Fő színterén, a játszótéren a különbségek eltűnnek, az élmények azonban megmaradnak.

◆ A JÁTÉK ÖSSZEKÖT

A Szerencsejáték Zrt. felelős állami vállalatként kiemelt figyelmet fordít a fogyatékossgal élők társadalmi integrációjának ügyére, éppen ezért indította útjára 2017-ben „A játék összeköt!” elnevezésű országos kezdeményezését, amelynek lényege, hogy Magyarországon egyedülálló, befogadó, akadálymentes és mindenki számára használható játszótereket épít. Az így létrehozott speciális terek közösen megélt, önfelelt pillanatokat biztosítanak ép és fogyatékossgal élő gyermekek számára egyaránt. A program keretében eddig összesen 22 inkluzív játszótér épülhetett meg a játékosok közvetett segítségével, a Nagykarcsony sorsjegy bevételeinek egy részéből.

„Társadalmi felelősségvállalásunk középpontjában már 20 éve a fogyatékossgal élők társadalmi és munkaerőpiaci integrálása áll, hiszünk abban, hogy nemcsak a fizikai, hanem a gondolati akadályok lebontása is szükséges. A közös játék és a közös élmények észrevétlenül, játszva hozzájárulnak a gyermekek, akik az így kialakuló személyes kapcsolatoknak köszönhetően egymást megismerve együttműködőbb, a fogyatékossgal élők problémáira nyitottabb felnőttekké válhatnak” – nyilatkozta a programról Panulin Ildikó, a Szerencsejáték Zrt. szövívője.

„A játék összeköt!” befogadó játszótérépítés program mottója: „Nem az a fontos, ami elválaszt, hanem az, ami összeköt”, mindez hűen kifejezi a célt, hogy a biztonságosan használható, akadálymentesített játszótéren a fogyatékossgal élő és ép gyerekek együtt játszva, szinte észrevétlenül tanulhassák meg egymás elfogadását. A kezdeményezés erejét mutatja, hogy a program keretében a gazdagon felszerelt, a mesék világát idéző játszótérek révén 2022 év végére már közel húsz ezer gyermek ismerheti meg a korlátoktól mentes játék élményét.

MITŐL TÖBB, AMI INKLUZÍV?

Az egyetemesen tervezett játszótérek befogadó, inkluzív, mindenki számára tervezett közösségi terekként nem pusztán akadálymentesítési megoldásokat kereső, hanem proaktív gondolkodásmódot feltételező tervezési metodussal létrehozott projektek is. A játszótéren megjelenő játszótéri elemek olyan, az együtt játszás lehetőségét biztosító játékok, amelyek nem feltétlenül speciális kialakításúak, de hozzáférhető játékelményt biztosítanak, megfelelő eszközkészítéssel, burkolattal, megközelítési felülettel, akadálymentes közlekedési pontok biztosításával.

„A játék összeköt!” program évről évre egyre komplexebb, második fázisában több újdonságot is bevezettek: egyrészt bővült és komplettebbé vált a játszóterek tartalma, másrészt minden hely külön tematikát kapott testreszabott játékokkal. Emellett az esztétikusabb megjelenés érdekében a vállalat kiemelt figyelmet fordított a környezet formálására, növények ültetésére, illetve a kiegészítő és díselemek elhelyezésére is. A játszóterek többségében álló vagy kerekesszékes használatra alkalmas homokozóasztalok, fészekhinták találhatóak, amelyeket kialakításuknak köszönhetően mozgásukban korlátozott gyermekek is bátran használhatnak, valamint akadálymentes házikók, amelyeket rámpán lehet megközelíteni.

MÉG MAGASABB SZINTRE EMELVE

A kezdeményezés 2022-ben újabb szintet lépett, hiszen a világ- és Európa-bajnok, olimpiikon vízilabdázó, Drávucz Rita „A játék összeköt!” program jószolgálati nagyköveteként csatlakozott a nemzeti lottótársaság azon küldetéséhez, hogy előmozdítsa a fogyatékosággal

élők szélesebb körű integrációját. Az olimpiikon kislányánál két éves korban diagnosztizálták a Charcot-Marie-Tooth (CMT) betegséget, egy ritka, genetikai rendellenességet, amely miatt Flóra kerekesszéssel közlekedik. „Azért vállaltam, hogy a nemzeti lottótársaság jószolgálati nagykövete leszek, mert érintett szülőként ez a szívügyem. Fontosnak tartom, hogy felhívjuk a figyelmet az akadályokra, hogy átültessük az emberekbe az elfogadást, azt, hogy másoknak más igényeik vannak, és nyitottabbak legyünk a társadalom fogyatékosággal élő tagjaira” – nyilatkozta Drávucz Rita.

A nemzeti lottótársaság nagy megtiszteltetésnek tartja, hogy a világ- és Európa-bajnok a program mellé állt, és közvetíti a befogadás szemléletét a szélesebb közvélemény és az érintett szülők közössége felé is.

„Hiszünk abban, hogy Rita közreműködésével még több fogyatékosággal élő gyermek beilleszkedését tesszük könnyebbé, és azzal, hogy jó példát tudunk felmutatni, ösztönözzük azt, hogy egyre többen érezzék magukénak az akadálymentes szemléletet” – tette hozzá Panulin Ildikó, a Szerencsejáték Zrt. szóvivője. ♦

SZÖVEG –
LÁSZLÓ ÁDÁM

A HULLÁMHOSSZAK HÁBORÚJA

Ízelítő a harminc éve elhallgatott
Szabad Európa Rádió életéből

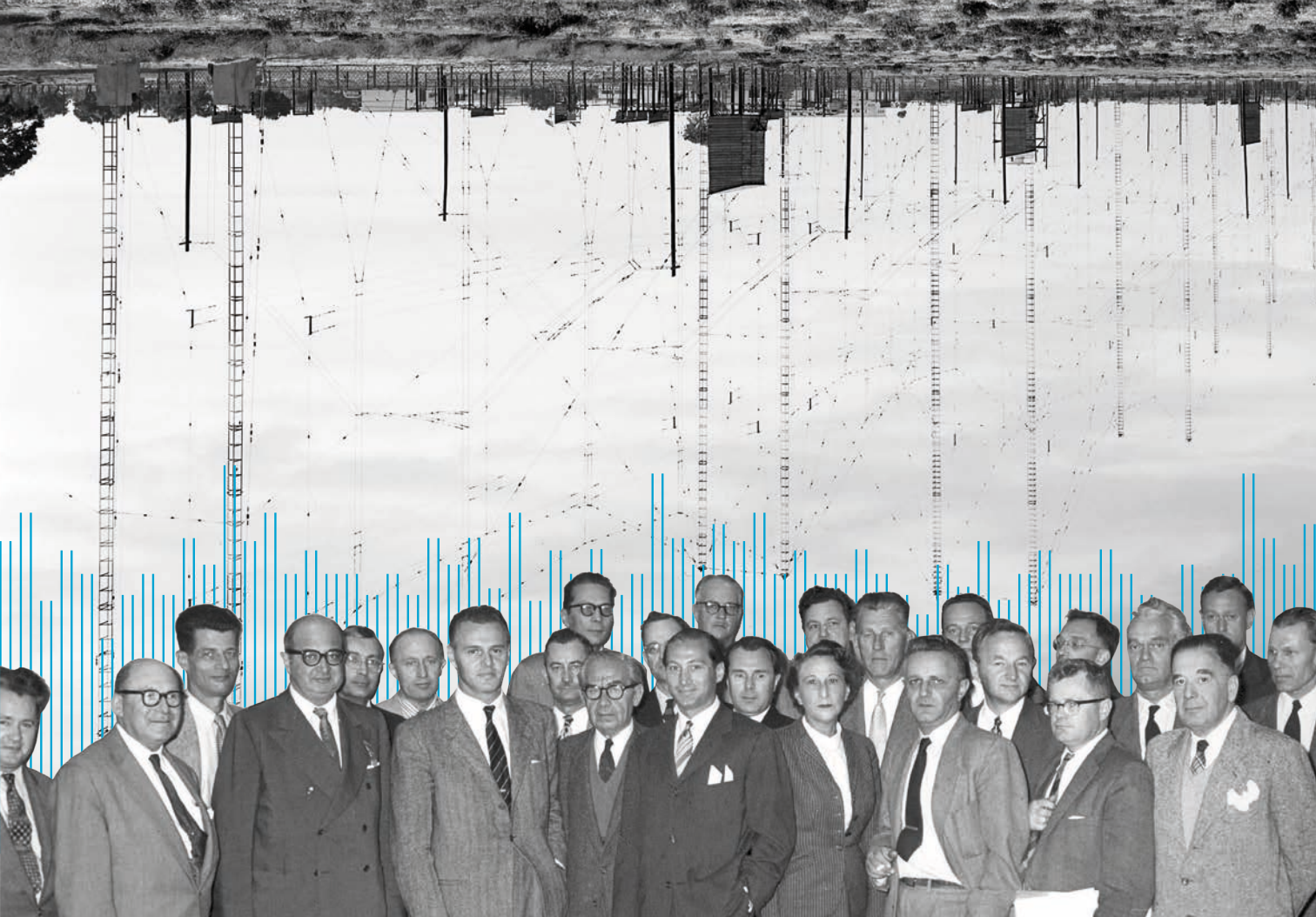
„Amikor itt jártam, ezen a folyosón is sétáltunk” – jelentette ki, majd várt. „Végigvezettek az épületen, hogy kidolgozzuk, hova tegyük a bombát a rádió elnémítására.” Nem véletlenül tartott hatásszünetet. 1985-öt írtunk, a Szabad Európa és a Szabadság Rádiók a Rádió Egyetem program keretében prominens politikusokat hívtak meg, hogy elmondják véleményüket a vasfüggönyről, a hidegháborúról és Európa jövőjéről. Ez volt az első alkalom, amikor a KGB egy tábornoka jött be a Rádióba. Kelet-Európából és a Szovjetunióból nem léphetett be senki a SZER/SZR épületébe, még kevésbé az 1981-es robbantást követően. Előadását a tábornok ezzel zárta: „Öt éven belül a Szovjetunió darabjaira szakad, és megszűnik.”

◆ LEHALKÍTOTT RÁDIÓ, ELHALLGATTATOTT MUNKATÁRSÁK

A Szabad Európa Rádiót az US hozta létre a hidegháború kezdetén, hogy információt sugározzon Kelet-Európába. 1951-ben a bajor kormány Münchenben egy kórház épületét adta kölcsön a SZER-nek. A szemben lévő épületekből kelet-európai ügynökök filmezték, fényképezték, ki megy a rádióba. A hatvanas években ciánt találtak a rádió éttermében a sótartóban. 1981-ben a rádió egy részét felrobbantották. A román részleg vezetőjét Münchenben megkésélték. Egy párizsi tudósítónőt elraboltak, majd megölték. A felsorolás nem teljes, és nem is túlzó.

A Szovjetunió és csatlósai többféle eszközt használtak arra, hogy a rádió hallgathatatlanná legyen. Magyarországon sok zavaró adó működött. A fehérvári és a diósdai volt a legjelentősebb. A diósdai zavaróállomásról olyan erős volt a sugárzás, hogy két kivétellel az állomás összes munkatársa rákban hunyt el már a 80-as években.

Kép: Fortepan/ForTEpan

Fotómontázs: Csoportkép a Szabad Európa/Szabadság Rádió központjában, Németország, München, 1955
A Szabad Európa/Szabadság Rádió adóállomása, Portugália, Salvaterra de Magos, 1958.

Visszatérő vád volt, hogy a rádió 1956-ban „izgatott”. A Német Posta minden adásáról megőrizte a hangszelvényt. Ezt, közvetlenül 56 után, a posta is és Adenauer kancellár irodája is megvizsgálta. Nyilvánvalóvá vált, hogy a rádió nem mondta, amivel vádolták („tartsatok ki, jövünk”), hanem az Observer egy cikkét ismertette sajtószemléjében. A mondat így hangzott el: „Tartsatok ki az amerikai elnökválasztásig”, ez viszont novemberben volt. Akkorra a forradalmat már leverték.

Mikes Imre 1951-től dolgozott a rádiónál. Írói neve Gallicus, rovata a Reflektor volt – az egyik legnépszerűbb program. Arra csak utalás volt Gallicus cikkeiben, hogy jó lenne nemcsak gyógy- és tápszerek küldése, de közvetlen kérdés fegyverekre nem volt. Az erős zavarás mellett az emberek nem azt hallották, amit a rádió mondott, hanem azt, amit hallani szerettek volna. Miért hallgatott el Gallicus Reflektora? A forradalom után Budapestről

egy levél érkezett Gallicus címére: „Kedves Uram! Ön ma egy éve, 1956. október 28-án azt mondta Reflektorában, hogy ifjaink, ne tegyétek le a fegyvert! Az én fiam 21 éves volt, leendő orvos, szintén nem tette le. Most jövök a sírjától. Erről mit gondol, tisztelt Uram? D. Istvánné”. Gallicus válasza: „...a vívódó lelkiismeret parancsolt rám, hogy kettétörve tollamat a Reflektorok felett kimondjam a peregat-ot”. Kérdéses, hogy a Mikesnek címzett levelet 1957-ben D. Istvánné vagy az ÁVH írta, és a levélcenzúra mellett hogyan kaphatta meg Gallicus.

1987 júniusától én lettem a Zenés Üzenetek című program szerkesztője. Volt úgy, hogy több száz levelet küldtek a rovatnak. Az egyik írója Erdélyből egy folyópartról írt. Egy mozgássérült, árva gyerek, akinek egy horgászbottal és egy rádióval valaki a tavasszal egy tisztáson kített, és csak ősszel vitt vissza a városba. A fiú kérte, küldjek egy kerekesszéket. A levelet felolvastam műsoromban. Hihetetlen volt a reakció! A müncheni Máltai

Szeretetszolgálat néhány nap múlva egy kamiont juttatott Erdélybe, hordágyakkal, toló- és kerekesszékekkel, egészségügyi felszerelésekkel. Ez sokakat meggyőzött, mennyire hallgatott volt a rádió!

A MIKROFON MÖGÖTT

Hogyan kerültek a Rádióhoz a munkatársak? „Akik külföldről érkeztek, idegen állampolgári útlevéllel vagy menekültokmányokkal rendelkeztek. Egy-két magyar munkatársnak még a madridi »magyar királyi követ« által kiállított útlevele volt. Ezt Spanyolországon kívül csak az amerikai megszállási övezetekben ismerték el” – mondta Ross Johnson, a SZER akkori igazgatója, aki a munkatársakról így beszélt: „Az embereknek teljes mértékig megbízhatónak, szavahihetőnek kellett lenniük.” A SZER regulája a kezdetektől fogva egy Eisenhowernek tulajdonított hivatkozás volt: „A világ legegyszerűbb, legtisztább szabálya: az igazat mondjátok.” Arra a kérdésre, hogy miért a magyar osztályt zárták be először, Johnson ezt mondta: „Magyarországon a sajtó szabadabb lett, alig volt téma, amellyel ne foglalkoztak volna. 1989 után új munkatársak érkeztek a szerkesztőségbe.” A Rádió integritása veszélybe került, mivel az új alkalmazottak megpróbálták a Rádiót saját politikai nézeteik platformjaként használni. Ez konfliktus okozott azokkal, akik véleményüktől függetlenül évtizedekig együtt dolgoztak a Rádiónál. Az amerikai vezetés úgy döntött, hogy megszünteti a műsorokat azokban az országokban, ahol már megvoltak a demokratikus választások.

Boksányi Nándor, a SZER olvasószerkesztője ezt mesélte: „A Népszabadság főszerkesztő-helyettese voltam. A 60-as évek elején az újságtól kiküldtek egy bécsi konferenciára. Egy ismerősöm beleegyezett, hogy megszállhatok nála. Szerdán, délutánig el kell menni, mert aznap van a takarítás. Amikor visszaértem, a takarítónő búcsúzott. Dohányos lévén az ablakhoz mentem rágyújtani. A ház előtt parkoló Volkswagenbe ekkor szállt be a takarítónő, egy fiatal lány. Vendéglátóm elmondta: »Egyetemista, a zsebpénzét takarítással egészíti ki.« Számomra ekkor bizonyosodott be, hogy amit mi a kapitalizmusról írunk, mondunk, nem igaz. Én egy jó állásban sem keresek annyit, hogy egy kocsi fenn tudjak tartani. Döntöttem. Maradok!”

VIDÁM BARAKK, AVAGY ANEKDOTÁK A SZERKESZTŐSÉGBŐL

A magyar osztály folyosóján külön szobákban ültek a gépírónők. Voltak olyan munkatársaink, akik diktálás közben járkáltak. Annyira el voltak merülve a szerkesztésben, hogy két szó között átsétáltak egy másik szobába, ott akarták folytatni a mondatot.

A Köpködő a produkciós iroda volt. Itt volt a bakik, anekdoták vaskos gyűjteménye is. Felejthetetlen baki volt: „A gyerekek lőporral, helyesbíték, lószarral, bocsánat, lószőrrel kitömött macikat kaptak.”

Itt olvastak, kártyáztak, sakkoztak a hírolvasók és a szemelvények olvasói, amíg nem hívták őket a stúdióba. Az egyik hölgy a várakozás idején általában franciául olvasott. A felvételnél aztán egy receptben a malachúst franciásan mala-küsznek ejtette.

Kedd reggelként mindig hosszú sor állt a rádió hátsó bejárata előtt. „Ti mire vártok?” – kérdeztem. „Jézusra” – válaszolták. „De miért csak kedd reggel, és miért itt várjátok Jézust?” „Mert Jézus kedden hozza a tortillát és a tacot, ez a mexikói srác neve.”

A Rádió szerelmek, drámák színtere is volt. A helyzet jól jellemzi, hogy három kolléganőben is volt valami közös. Egymás után egy ideig mind Farkasné lett.

A kutató osztályon dolgozó munkatársunknak két tizenéves lánya rendszeresen elaludt a reggelinél. A papa rájött, hogy gyerekei egész éjszaka a luxemburgi rádió pop adását hallgatják. Ezt a műsort másolta le Ekecs Géza, akit a hallgatók Cseke Lászlóként ismertek meg. A kádári hatalomnak fontos volt, hogy milyen eszközökkel szólítják meg a fiatalokat, akik nem rajongtak a kommunizmusért. Ennek kiemelt jelentősége volt, ugyanis a hatvanas évektől a társadalom közel felét a harminc alattiak tették ki.

Az enyhülés jegyében, 1992-ben néhányan Szentpétervárra látogattunk. Programunkban az Ermitázs múzeum látogatása, a Bolsoj balettelőadása volt, és egy labdarúgó-mérkőzés, amelyet meghívóinkkal, a KGB amatőr csapatával játszhattunk. Kiderült, hogy nekünk nincs II játékosunk, így az oroszok kölcsönadták a 70 fölötti gyúrójukat, aki az öltözőben egyikünknek odasúgott három számot: „Rájuk vigyázzatok, ők válogattak.” A hatalmas stadionban óriási küzdelemben 1:0-ra az orosz „amatőrök” győztek.

Az utazás után vonattal érkeztem Pestre. A taxisoфőr megkérdezte: „Hova megyünk?” „Guyon köz”. Megfordult, rám nézett: „Barát Norbert?” Megismerte a hangom. 1985-től ugyanis a magyar osztályon dolgoztam, és Barát Norbert volt írói nevem. ♦

Források:
Lázár-gyűjtemény, Borbándi: Magyarok az Angol Kertben; Mikes Imre (Gallicus) Reflektor, Polymatheia Művelődési folyóirat XVII. évfolyam 2021. 3–4. szám;
Ekecs Géza: A mikrofonnál és a lemezjátszónál Cseke László, Budapest 1996;
George Urban: Radio Free Europe and the Pursuit of Democracy: My War Within the Cold War New York 1997

A MagyarBrands Program küldetése ráirányítani a fogyasztók és a piac figyelmét a legsikeresebb magyar márkákra, valamint a legnépszerűbb, innovatív termékekre és szolgáltatósokra. Kiváló fogyasztói márka elismerést 350 márka érdemelt ki 2022-ben.

A **DIEGO** számára a tavaszi időszak a megújulásról, az új termékek bevezetéséről szól. Szinte minden termékcsoportban megtalálhatóak lesznek újdonságok az áruházakban és a webshopban egyaránt. Sőt, a **DIEGO** egy új termékcsoport bevezetésén is munkálkodik: a termékekhez tartozó tisztítószer-család **DIEGO clean&care** márkanév alatt fog megjelenni.

A **Bravos** kávé több mint 30 éve van jelen Magyarországon, ez idő alatt megbízható minőségének köszönhetően a magyar otthonok meghatározó terméke lett. A márka a klasszikus, őrölt kávé kategórián túl úttörő szerepet vállalt az egyre erősödő szemes kávé előretérésében is. A legújabb fejlesztésű családtag, a karakteres Bravos Espresso Rosso tüzes jellegű és a testes ízvilág és az intenzív pörkölés ideális egyensúlya adja.

A **KÖBE** kiérdemelte a Családbarát Magyarország Központ által kiadott Családbarát Munkahely tanúsítványt. A Biztosítónál számos család- és munkavállalóbarát intézkedés került bevezetésre az évek során, mint például egészségvédelemre ösztönző lépések, parkolási- és elektromosautó töltési lehetőség, közösségépítő események, munkavállalói igényfelmérés.

Komplex készítményt fejlesztett ki az 50 év feletti nők csontjai egészségéért a díjnyertes **CalciTrio** márka. A CalciTrio Extra 50+ nevű étrend-kiegészítő készítmény kalcium, D- és K2-vitamin mellett még jó néhány további hatóanyagot tartalmaz (magnéziumot, cinket, mangánt, K1- és C-vitamint), melyek számos módon járulnak hozzá a csontok egészségének megőrzéséhez. Ráadásul mindezt igen kedvező áron.

2023-ban nagykorú lett Magyarország piacvezető online számlázója! A **Számlázz.hu** 2005-ben itthon elsőként indította el számlázóprogramját, melyhez az elmúlt 18 év során több mint 600 ezer cég, egyéni vállalkozó és könyvelő csatlakozott. Ma már nemcsak a NAV-álló számlakiállításban segíti vállalkozók százezreit, hanem számtalan kényelmi funkcióval, okosautizmusokkal és integrációval spórol időt és energiát ügyfeleinek.

Bravos

CalciTrio
az egészséges csontokért

DIEGO

KÖBE
A MAGYAR TULAJDONÚ BIZTOSÍTÓ

SZÁMLÁZZ.HU
EGYSZERŰEN ÉS GYORSAN

SZÖVEG –
JANCSÓ ÁGNES

60 éves A TV MACI

◆ A Magyar Televízió műsorsugárzása 1957-ben kezdődött, egy évvel később már megalakult a gyerekeknek szóló műsorok tervezéséért, szerkesztéséért és megvalósításáért felelős Gyermek és Ifjúsági Osztály. Az első rendszeres meseadás A tv mesekönyve volt, bemondók olvasták fel az illusztráció nélküli történeteket. A későbbi rajz- és árnyékfilmeket aztán nagy sikerű bábjátékok követték. Az Állami Bábszínház olyan klasszikusait közvetítették, mint az Árgyéus királyfi, a Hófehérke vagy a Ludas Matyi.

A kezdetektől fontos szempont volt, hogy a készülök gyerekműsorok ne csak szórakoztassanak, hanem neveljenek is. „Ha sikerül vonzó és érdekes módon megértetni, hogy

Idén 60 éve, 1963. április 15-én bukkant fel a képernyőn a fodros bugyogós, pöttyös hálóinges medve, akit a nézők újra és újra visszaköveteltek a képernyőre. *Bálint Ágnes* TV Macija az évtizedek során több alkalommal is megújult, bútorait, játékait lecserélte, barátokat szerzett, sőt még az űrben is járt.

miért fontos este korán lefeküdni, vagy miért nem elegendő az egészséges élethez a cukor és a fagyalt, hogy miért kell fogat mosni, szeretni a főzeléket és a gyümölcsöt, egyszóval az étrend, az öltözködés, a tisztálkodás kulturált formáit elfogadtatni, akkor nem vész kárba erőfeszítésünk” – idézi a Gyermek és Ifjúsági Osztály terveit 2009-es kutatásában Mráv Noémi.

1961-ben a televízió saját bábjátékkal jelentkezett, Bálint Ágnes *Mi újság a Futrinka utcában?* és *Mazsola* című meséinek figuráit kesztyűbábok keltették életre. Az esti mesék népszerűségének növekedésével felmerült egy állandó főcím készítésének ötlete, amihez hat főszereplőt dolgoztak ki, többek között a TV-bébit, Fáni boszorkányt,

Kép: MTVA Archivum

Gombóc tündért és egy fogmosó mackót. A plüssmackó a korszak gyermekének nagy kedvence volt, így nem meglepő, hogy végül ő nyert.

Bálint Ágnes író, dramaturg volt a TV Maci megálmodója. Neki köszönhetjük többek között a Futrinka utca lakóit, Mazsolát és Frakkot, valamint az első gyerekeknek szóló környezetvédelmi műsort, a Kuckót. Számtalan mesekönyvet írt, dramaturgként aktív szerepet vállalt a Mekk Mester, a Mirr-Murr, a Vízipók-csodapók és a Pom Pom megalkotásában.

A TRENDI MEDVE

„Mindannyiunk kedves ismerőse a tévé Macija, aki csaknem minden este szorgalmasan mossa a fogát és a fotelból megnézi a mesét. A mese végén egy picit elszundít, de felrebben, elzárja a készüléket, aztán lefekszik, és paprikajancsijával karján már alszik is” – olvasható az Élet és Tudomány 1966-os számában a televízió ikonikus bábfigurájáról, aki 1963. április 15-én kezdte meg pályafutását. Este 19:50-kor került adásba a Jó éjszakát gyerekek! főcím, amelyben először volt hallható a pöttyös hálóinges medve gurgulázó fogmosása. A rendező Kendé Márta, a forgatókönyvíró Bálint Ágnes volt. Az ikonikus főcímenéhez Vajda József fagottművész a Dörmögő Dömötör Istók gazda udvarán című művet dolgozta át. Lengyel Zsolt tervei alapján Köber Tibor készítette el az első hivatalos mackót. A filccel borított, drótos ólomvázra épült báb könnyen hajlítható, mozgása pedig kockáról kockára rögzíthető volt. Több száz apró mozdulatot fényképeztek le, majd a képeket egymás után rögzítve a kockázott technológia segítségével keltették életre a 10-15 centiméter magas, ekkor még fekete-fehér mackót.

Az 1950-es évek végén induló panelprogrammal az eredeti tervek szerint faluban élő, tüzet rakó és favágó mackó hirtelen a városban találta magát, egy panellakással alakított babaházban. Az 1980-as évekre az ablakon túli világ azonban alakult, a városi környezetet templom és zöldellő dombok váltották fel. A szignál folyamatosan követte a kor lakásvizonyait, ahogy a gyufásdoboz méretű bútorok és a kiegészítők is a divathoz igazodva változtak. Az eleinte puritán lakásban az évek folyamán nyugágy, szobanövény, ébresztőóra bukkant fel, felszereltebbé vált a fürdőszoba, a könyvek és fakockák mellé Lego került.

1968-ban, öt éves korában újult meg először a már színesben is látható, frottírbundájú, frizurát viselő mackó, és 13 éven át várta estéről estére a gyerekeket. 1981-ben nem csupán a figura, de a környezete modernizálásáról is döntöttek, Koch Aurél tervező és Tóth A. Pál

rendező-animátor munkája nyomán egy bolyhosabb bundájú nemezbáb született. Ruhatára kiegészült egy overállal, a hálóingét pizsamára cserélték. A trendekhez igazodva gitározni is megtanult.

1980-ban a TV Maci elkísérte a világűrbe Farkas Bertalant, aki onnan olvasott fel esti mesét a gyerekeknek. Az Ország-Világ 1980. júniusi száma így számolt be az eseményről: „Az űrhajósok egy meglepetéssel is szolgáltak: Farkas Bertalan csomagjából előkerült a népszerű televíziós maci – űrruhába, szkafanderbe öltözve. Úti társa a világűrben az olimpiai Misa maci. Mindkettőről elmondták: jól bírják a súlytalanságot, megbarátkoztak egymással, és »teljes jogú űrhajósok« lettek. Van velük egyébként egy »hölgy« is, Farkas Bertalan kislányának babája, akit apuka a kislány kérésére vitt magával póttutasként.”

1983-ban hirtelen lecserélték a medvét, ekkor nyerte el legismertebb formáját. Az új figurát a Pannónia Rajzfilmstúdió művészei álmodták meg. Foky Ottó tervei alapján Szabó László iparművész „marhavér” parafából faragta ki. Külön mozgatható ujjai és viaszszemei még élettel telibbé varázsolták. Zöld kantáros nadrágja és pizsamája, valamint a sárga sálja a védjegye lett. Alvójátéka, a szalmahajú, pirosorrú Paprikajancsi ekkor kelt életre. Karácsonykor, húsvétkor, gyermeknapon és a nemzeti ünnepeken mindig meglepték a gyerekeket egy-egy új szignállal, sőt néhány epizód erejére olyan vendégek is szerepeltek a főcímben, mint Misi Mókus vagy Mirr-Murr.

2000-ben az utolsó papíralapú személyi igazolványt a TV Maci részére állították ki, édesanyjaként pedig természetesen Bálint Ágneszt tüntették fel. Többször felmerült, hogy mikor is van a mackó születésnapja, az okmányban október 23. szerepel, ami Bálint Ágnes születésének a napja is.

1998-ban az MTV levette a műsorról a TV Macit, ami nagy felháborodást okozott, a nézők aláírásgyűjtésének köszönhetően fél évvel később visszatért a képernyőre. Az akkor 30 éves figura 2012-ben teljesen megújult, Paprikajancsi helyett kistestvért, a megszokott játékok helyett számítógépet kapott, ám ez a verzió nem nyerte el a közönség tetszését, négy hónappal később visszatért és időről időre azóta is feltűnik a klasszikus TV Maci, aki visszavonhatatlanul belopta magát a gyerekek és felnőttek szívébe. ♦

SZÖVEG –
LACKFI JÁNOS

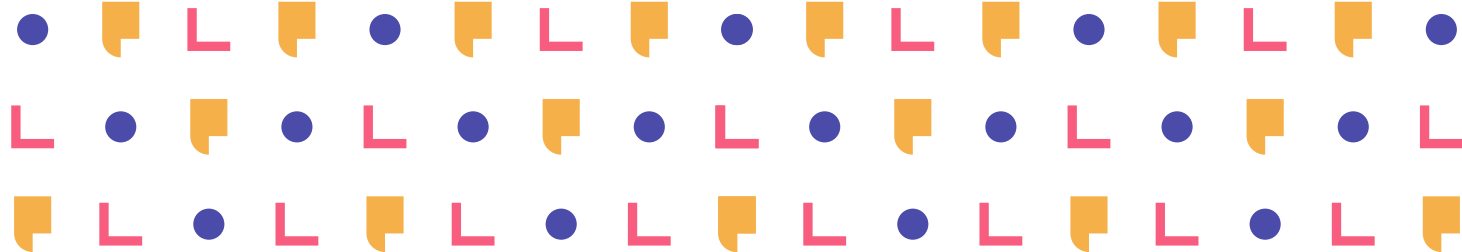
SOROZAT –
#JÓÉJTPUSZI

GYANÚS

◆ Gyanús a túl vidám keresztény,
biztos valami zsíros koncon rágódott,
udvari lakomán rúgott be, mit mulatozik,
mint a hitetlenek, lenne inkább illően szomorú!
Gyanús a túl szomorú keresztény,
úgy látszik, ez sose hallott az örömhírről,
a feltámadásról, mit van úgy elakadva,
családi gondok, pénzmizéria, állásproblémák,
azt hiszi tán, ez mással nem esik meg,
ugyan már, fel a fejjel, nagymosoooooly!
Gyanús a túl vidám keresztény,
biztos biznieszegyházban utazik,
megkopasztja a hiszékenyeket,
sikert meg örök életet ígér nekik,
de csak ő lesz sikeres a vérük árán,
kihívza a méregdrága öltöneit,
búslakodna, böjtölne inkább!
Gyanús a túl szomorú keresztény,
mi a fityfenének legelteti folyton
tekintetét a mások bűnein,
miért a világ romlásán sopánkodik,
lenne inkább elnéző és végtelenül
irgalmas, mint az az édes jó Istene!
Gyanús a túl vidám keresztény,
hát ebbe nem szorult semmi együttérzés,
csak mantrázza a mérgező pozitívizmusát,
miközben embermilliók élnek
létminimum alatt meg halálvesztélyben,
úgy letörlöm a bájvigyort a mocskos
képéről, hogy arról koldul.

Gyanús a túl szomorú keresztény,
nem tud kijönni a sebzettségéből,
másnak is van traumája, nemcsak neki,
mit vág fel vele, biztos az egyházban
rontották meg, így megy ez, tudjuk,
lehet, belül valami titkos szenvedély
mardossa, vállalná inkább fel,
hagyná a csudába a vallást,
élne felszabadultan, izgisen, fiatalosan,
ahogy ma már mindenki ebben
a jóakarató, színes-szagos világban!
Leggyanúsabb a hol vidám,
hol szomorú keresztény,
nem lehet felfogni ésszel,
mit is akar valójában,
elrontani a remek partihangulatot
vagy felcukrozni a durva valóságot.
Hol egy kisbaba jászólánál tapsikol,
hol egy kivégzőeszköz alatt sóhajtozik,
hol károg, mint a varjú,
térjünk meg bűneinkből,
hol gügyög, hogy a menynei atyuszka
mennyre szereti a cuki bűnösöket.
Negyven napig böjtöl ádázul,
aztán bezabál húsvéti sonkával,
és visszahívza, amit leadott.
Hol furulyázik nekünk, hogy táncoljunk,
hol siratódalt énekel, hogy zokogjunk.
Nyavalya igazodik el rajta,
kinek van ehhez türelme? ◆

Nehéz idők, erős emberek

pályázati felhívás

Várjuk olvasóink történeteit olyan idős emberekről,
akik sikeresen megküzdöttek már az élet nehézségeivel.

◆ Hiszünk abban, hogy a mai nehézségekkel segítenek szembenézni az idős emberek megküzdéstörténete, a nehéz időszakokban számukra bevált és példaértékű stratégiákról szóló elbeszélések. Várjuk az ő történeteiket! Megírhatják és elküldhetik saját visszaemlékezésüket maguk az érintettek, de lejegyezhetik emlékeiket a családtagok is.

Várjuk a min. 2000, max. 5000 karakteres (szóközökkel együtt) történeteket az info@mediaacsaladert.hu e-mailcímrre. Kérjük a tárgyba írják bele, hogy Nehéz idők, erős emberek pályázat, és tüntessék fel az e-mailben a pályázó teljes nevét, értesítési címét, telefonszámát.

Beküldési határidő: 2023. május 15.

A négy legjobb történetet közzétesszük cikk formájában a kepmas.hu-n, és szerzőik Képmás-ajándécsomagot is kapnak. A beküldők között kisorsolunk továbbá három negyedéves Képmás magazin-előfizetést.

További információ és pályázati szabályzat: mediaacsaladert.hu

Várjuk a színes és tanulságos történeteket:
a Média a Családért Alapítvány munkatársai ◆

SZÖVEG –
DÉR KATALIN klasszika-filológus

SOROZAT –
BIBLIA ÉS IRODALOM

És most se tudják eltemetni...

Húsvétra

Egy betlehemi megalázott ember teremtett új világot, megteremtette az Igéből, a szeretet szent semmijéből.

Ezt a világot úgy szerette, hogy rászögezték egy nagy keresztre, általverték kezét-térdét s a Nap is vérzett, ahogy vérzék.

A szél elvitte kiáltását, vihar széttépte jajgatását, csend nőtt fölötte, emeletnyi, – és most se tudják eltemetni.

Gulyás Pál: Az evangélium elé (részlet)

◆ „És most se tudják eltemetni.” Pedig szeretnék, mindennél jobban szeretnék Jézust eltemetni egyszer s mindenkorra, eltenni az útból végleg, örökre! Tüntessük el! Legyen olyan, mintha soha nem is létezett volna! Ne legyen kereszt a középületek falain, ne legyen még templom se, legyen tilos keresztet vetni a sportrendezvényeken és egyáltalán, minden nyilvános helyen, legyen tilos a Bibliát idézni, legyen tilos nyilvánosan imádkozni, és különösen tanúságot tenni! Mert úgy látszik, nem elég, hogy megöltük ezt a Jézust. Hát tegyük őt meg nem történtté, visszamenőlegesen, a múltban nem léteztették! Ez a jelszó kétezer éve.

És valóban. Nyomban az ősegyház hajnalán, már az apostoloknak, Péternek és Jánosnak többször is azt a szigorú parancsot adta a hatóság, a zsidó vallási vezetés, hogy ne beszéljenek Jézus Krisztusról, és egyáltalán ne tanítsanak az ő nevében (Apostolok cselekedetei 4,17-18 és 5,27-28). Töröljük őt! Delete! Delete!

A feledéskultúra, az eltörléskultúra (*cancel culture*) az a jelenség, amelynek lényege a régebbi korok kultúrjainak, irodalmi, képzőművészeti alkotásainak elpusztítására, megsemmisítésére irányuló szándék, illetve nem tetszőnek tekintett kortárs személyek elhallgattatása, lejáratása, kiközösítése, lehetetlenné tétele. Jóllehet csak a 2010-es évektől van fókuszban ez a törekvés, súlyosan tévednénk, ha azt hinnénk, hogy valami modern dolog, napjaink fejleménye. Nem így van. A rómaiak például már kétezer éve, Jézus korában jól ismerték, neve is volt: feledésre ítéelés, *damnatio memoriae*. Napjainkban is láthatók Rómaszerte olyan kőbe vésett ókori feliratok, amelyekből az éppen regnáló császár politikai vagy akár személyes ellenségeinek nevét egyszerűen kivésette, kitörölte, mondván, legyen olyan, mintha soha nem is létezett volna! Pontosan ezt szeretnék volna tenni Jézussal is ellenségei, és pontosan ezt szeretnék tenni vele a világ ma is. De, ahogy a költő mondja, Jézust soha nem tudják eltemetni. Feltámadt, és nem hal meg többé (Római levél 6,9) – ma is él! ◆

Ismeretlen festő, Hieronymus Bosch (1450–1516) kortársa: Jézus a kereszttel. 74x81 cm, olaj, fa, 1510–1535 között

SZÖVEG –
MÁRTONFFY ANDRÁS

A SÚLYEMELŐ VÉNUSZ

A szép és erős nő mítosza

Százhusz évvel ezelőtt is lehetséges volt egy nő számára, hogy kitörjön a kötelező társadalmi keretek közül, bár ezt a mutatványt sokkal nehezebb volt végrehajtani, mint ma. Az viszont, amit *Vulcana* elért, szinte lehetetlennek számított: kamasz lány korától férfiakat is meghazudtoló erejéből élt, miközben a nőiességét és anyaságát csodálta a világ.

- ◆ 1874-ben egy walesi kisvárosban, Abergavennyben a lelkésznek kislánya született. A Miriam Kate Williams nevet kapta a keresztségekben, és a helyi gyerekek megszokott életét élte egészen kamaszkoráig. Már egészen kicsi korától kezdve imádott a fára mászni, ágakon lógni, nehéz tárgyakat tologatni és emelgetni. Úszott és vívott; csupa olyan sportot űzött, amelyeket a korabeli lányok csak a legritkább esetben akartak és mertek, de az apja támogatta a kedvteléseiben. Kate olyan lelkesedéssel és vehemenciával tornázott és emelgette az egyre nehezebb súlyokat, hogy szokatlanul izmossá és erőssé edzette magát. Az iskolában is nagy hírnévre tett szert, például amikor rendelkezésre álló férfierő híján ő segítette a helyére tolni egy zongorát. Tizenhárom éves korában országos hírnevet szerzett neki, hogy egy utcán vágató, elszabadult lovat megállított. A furcsa kalandok ettől kezdve rendszeresen megtalálták őt.

Kiskamaszkorától eljárt egy helyi tornaterembe, ahol kizárólag nők edzettek. Itt figyelt fel rá a vállalkozás tulajdonosa, egy William Hedley Roberts nevű erőművész. Roberts nemcsak furcsa figura volt, hanem ügyes üzletember, showman és szélhámos is. 164 centiméteres testmagasságával nagyjából olyan magas volt, mint a tizenöt éves Kate, erőemberként ennek ellenére a tiszteletet parancsoló Atlas néven szólíttatta magát. A tizenegy év korkülönbség ellenére egymásba szerettek, és igyekeztek minél gyakrabban találkozni a testgyakorlás ürügyén.

A jóképű, de lepkesúlyú Roberts csinos erőművésznőkkel vette körül magát, akikkel vándorcirkuszhoz hasonló mutatványos csoportot alakított, és sikeres előadásokkal járták Nagy-Britannia városait. Az egyik ilyen showmúsort előtt a társulat egy tagja

Miriam Kate Williams (Vulcana)

hirtelen megbetegedett, Atlas pedig kihasználta a kínálkozó lehetőséget, és a szép arcú, nőies idomú Kate-et kérte fel beugró művésznek. A lány tökéletesen teljesített, mivel a testi ereje semmivel sem maradt el a nála idősebb erőművésznőkéétől. Már az első fellépésen komoly sikert aratott, ezért Roberts állandó helyet ajánlott neki a társulatában.

Így esett, hogy a huszonhat éves férfi gyakorlatilag megszöktette a tizenöt éves kamasz lányt.

VULCANA ÉS ATLAS

Ettől kezdve együtt utazgattak Walesben, Skóciában és Angliában, és mindenhol sikeres előadásokat tartottak. Kate hamar kialakította a saját „portfólióját”: nemcsak súlyokat emelgetett, hanem birkózott is. Amint az évek során elérte végleges erejét és testmagasságát, minden előadáson kihívást intézett a jelen lévő nők felé, akik hajlandók voltak összemérni vele az erejüket. Ritkán fordult elő, hogy valaki elfogadta, de soha senki nem győzte le. Atlashoz hasonlóan ő is kapott egy hangzatos színpadi nevet: Vulcanaként lépett föl. Főnöke és élettársa olyan nagyra becsülte, hogy az egész vándorcirkuszt elnevezte Atlas és Vulcana Atlétatársulatnak.

Sokat lendített az előmenetelén az is, hogy vonzó testi adottságokkal rendelkezett, és ezeket ki is használta, lenge öltözékben adta elő a mutatványait a férfiközönség örömeire. Az újságok is hamar megtalálták: egyre több fénykép, cikk jelent meg róla, hangsúlyozták, hogy Vulcana esetében bebizonyosodott, hogy a nőies kellem és finomság nem összeegyeztethetetlen a tiszteletet parancsoló testi erővel és kitartással. Volt olyan újságíró, aki „a valóságosan szép formák Vénuszának” nevezte.

Kate eközben mindenféle erődemonstráló kalandokba keveredett, tizennyolc évesen kimentett két fuldokló gyermeket az Usk nevű folyóból, amiért nyilvánosan megdicsérték és emlékérmeket adományoztak neki. Nem sokkal később egy erőember kizárólag férfiaknak szóló kihívását fogadta el: a színpadra ugrott, és egy váratlan mozdulattal a földhöz teremtette a meglepett birkózót.

HŐSNŐ, DE NEM CSAK A SZÍNPADON

A 20. század legelején is kifejezetten divatos volt a férfiak testi fölényét megkérdőjelező, csinos női erőművészek tevékenysége. Ezek a kissé lázadó életmódot folytató hölgyek sokak rosszallását magukra vonták, ugyanakkor fűrődtek a lelkes tömegek csodálatában. Egymással hol barátságosan, hol ellenségesen rivalizáltak, és különböző versenyeken, listákon mérték össze a tudásukat. Egy ilyen kapcsolaton keresztül, Kate segítségével derült fény az évszázad egyik nevezetes gyilkosságára is.

Egyik legjobb barátja, Cora Crippen is eróművész-nőként kereste a kenyerét. Cora férje, Hawley Crippen szemorvosként tevékenykedett, és homeopátiával foglalkozott, de meglehetősen sikertelenül. Jobb híján a felesége színpadi karrierjét próbálta egyengetni, de később elhidegültek egymástól, mindketten szeretőt tartottak. 1910-ben – katasztrófális anyagi helyzetük ellenére – partit rendeztek, amely során Cora egyik pillanatról a másikra eltűnt. A férje azt terjesztette, hogy a szeretőjével Amerikába szökött, de Kate gyanakodott, és feljelentést tett a rendőrségen.

Hosszas nyomozás kezdődött, amelynek során egy emberi test maradványait találták meg Crippen házának pincéjében, a téglapadló alá temetve. Hawley Crippen megszökött, és Amerikába hajózott, de ő volt az első ember, akit távíró használatával, egy kontinenssel arrébb fogott el a Scotland Yard. Visszavitték Angliába, bűnösnek találták, és felakasztották.

Bár az ítélet vitatható volt, és a törvényszéki nyomozások felülvizsgálói még a legutóbbi években is sok kétséget fogalmaztak meg vele kapcsolatban, Kate világhírűvé vált. Kétszer fordult elő, hogy Kate-et egy tolvaj akarta kizsebelni, ő mindkét alkalommal észrevette, és csúnyán helyben hagyta az elkövetőt. Volt, hogy egy elakadt szeret emelt ki a sárból.

Atlas nagy gonddal egyengette a kettőjük útját: mértéktelenül eltúlozta mind Vulcana, mind a saját teljesítményét. Azt állította, hogy ő százhatvan kilót, Vulcana pedig száztíz kilót képes felemelni egy kézzel.

Előadásai rendszeresen hatalmasnak hazudott súlyzókat emelgetett, ezért nagytmondásban Atlást Münchausen báróhoz hasonlították, és sokan csak nevettek rajta. Egy alkalommal óriási botrány

tört ki az egyik előadásukon, amikor különféle londoni súlyemelőklubok felbőszült sportolói megrohmozták a színpadot. Be akarták bizonyítani, hogy a súlyok hamisak, és hazugság az egész előadás. Atlas dührohapot kapott, és a nagy verekedést csak az akadályozta meg, hogy valaki kihívta a rendőrséget.

1921-ben Edinburgh-ben lépett fel a társulat. Egy szerencsétlen véletlen során kigyulladt a színház, és mindenki menekülőre fogta. Vulcana ekkor vette észre, hogy a showműsorban használt lovak a lángoló épületben maradtak. Visszarohant értük, és kihozta őket, miközben ő maga súlyos sérüléseket szenvedett, amikor meggyulladt a haja. A sajtó minden korábbinál hangsúlyosabban ünnepelte, viszont a társulat minden kelléke és jelmeze odaveszett. A csoportot újjászervezték, és nagy sikerrel folytatták a fellépéseket.

A HATGYEREKES PÁR SZERELME

A modern edzéstervek és a szteroidok előtti korszakban nőként nagyon komoly eredménynek számított, hogy mindkét kezével huszonöt kilós súlyokat emelgetett, hogy derékhajlításból, lendítéssel fél kézzel hatvanöt kilót nyomott ki, és hogy az előadásain felnőtt férfiakat emelt a feje fölé.

Mindez nem akadályozta meg abban, hogy teljesítse a nők iránt támasztott elvárásokat.

Atlas és Vulcana soha nem házasodott össze, mivel William Robertsnek felesége és gyerekei voltak. A botrányt úgy kerülték el, hogy testvérpárként szerepeltek a köztudatban és a médiában, Kate így jogosnak hangzó indokkal használhatta az élettársa vezetéknévét. Hűséges kapcsolatban élt Atlással, és hat gyerekük született az együtt töltött évek alatt, akik később mindannyian betagozódtak a társulat előadásaiba. Fellépéseikkel bejárták egész Európát, máskor egészen Ausztráliáig utaztak egy turnéra.

Vulcana 1932-ig, ötvennyolc éves koráig folytatta a munkát. Atlas ekkor már hatvankilenc éves volt, így mindketten visszavonultak a fellépésektől. 1939-ben Kate Williamst Londonban elütötte egy autó, és súlyos agysérülést szenvedett. Atlas a bajban sem hagyta el a szerelmét: egészen 1946-ig, nyolcvanhárom éves koráig ápolta a magatehetetlen Vulcanát. Ő halt meg először, majd néhány hónapra rá Kate is követte. Ha összeházasodtak volna, jócskán túljutnak az ezüstlakodalmukon, ami nem rossz eredmény egy tizenöt évesen megszöktetett lány esetében. ♦

SZÖVEG –
VÉSEY MIKLÓS

SOROZAT –
BIBLIAI TÖRTÉNETEK

Feltámadt

” Tamás fölkiáltott: »*ÉN Uram és Istenem!*« Jézus csak ennyit mondott: »*Hittél, mert láttál. Boldogok, akik nem látnak, mégis hisznek.*«”

(Jn 20, 28-29)

- ◆ – Szóval odamentünk a sírhoz, de nem volt ott, mert feltámadt.
- Értem János bácsi, ezt már mondta. De ez egy elég nehezen eladható történet. Kifejezetten szeretem a mágius realizmust, szoktam is írni ilyen novellákat, de most azt kéne elhítenem az olvasókkal, hogy valós történeten alapszik, amit írok. Mégiscsak egy újságcikk lesz, oknyomozó riport. Nem volt ott, értem, eddig tiszta.
- De hát ez egy igaz történet. Nem volt ott, mert feltámadt.
- Lehet, hogy ezt a feltámadás dolgot kellene csak elhagynunk a sztoriból. Maradjunk az egyszerű realizmusnál. Nagy tudású lelki vezető volt, sokakat megérintett, máig hat a tanítása a szeretetről, ez mind rendben van. Nem volt ott a holttest, amikor odamentek a sírhoz, ez is teljesen hihető. Hol volt akkor, ha nem ott?
- Holttest már sehol nem volt. Az élő Krisztus viszont megjelent nekünk.
- Várjon, ez most ugyanaz a Krisztus, aki korábban meghalt? Vagy egy másikról beszélünk?
- Egy Krisztus van.
- Értem, de ha meghalt, hogyan jelent meg maguknak?
- Úgy, hogy feltámadt.
- Hűha, rendben, úgy érzem, elakadtunk egy kicsit. Lépjünk vissza akkor megint a tényekhez. Tehát nem volt ott a test. Nem lehet, hogy ellopták, máshová tették? Láttunk már ilyet, és a korabeli katonai iratok is ezt rögzítik.
- Hát persze. Ezt te is leírhatod fiam, attól még nem lesz igaz. Nem azért vagy itt, hogy tisztázd az ügyet?
- De, pont azért. Engem az igazság érdekel.

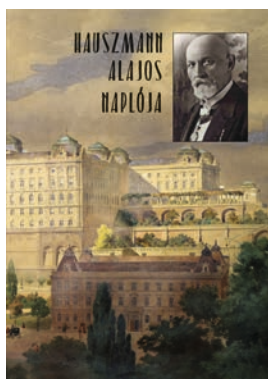
- Az az igazság, hogy feltámadt. Láttam a saját szememmel.
- János bácsi sok mindent látott a saját szemével, ami nehezen hihető. Olvastam az iratait, vannak itt kerubok, lovasok, lángpallos, minden. Nem lehet, hogy ott a sírnál is be tetszett gombázni véletlenül?
- Akkor miért engem interjúatsz?
- Mert János bácsi az utolsó élő szemtanú.
- Boldogok, akik nem látnak, mégis hisznek.
- Ez biztos igaz, de oknyomozás közben azért nem túl szerencsés így gondolkodni. Írhatnám mondjuk azt, hogy ellopták a testét, és elhamvasztották. Vagy hogy csak tetszhalott volt pár napig, aztán felébredt.
- Írhatod, de ezt már sokan leírták.
- Igaz. Na jó, és ha feltámadt, akkor most hol van?
- Én csak annyit tudok fiam, hogy vissza fog jönni.
- Mikor?
- Azt nem tudja senki.
- Úgy tűnik, János bácsi, hogy nem jutunk egyről a kettőre. Sajnos nincs most több időm a témára, de itt hagyom a számom. Ha vissza tetszik még emlékezni valamire, hívjon nyugodtan. Igazából bármilyen őrült látomás érdekel, jól jön a készülő könyvembe. Például a názáreti visszatérése dramaturgiailag izgalmas lenne, mert pont az utolsó fejezettel küszködök, illene oda. Persze átírnám úgy, hogy ne ismerjenek rá, nem akarom teljesen ellopni János bácsi ötleteit.
- Ha visszajön, azt észre fogod venni, ne félj.
- Jó, persze, de azért tessék csak felhívni, ha megjött. Most mennem kell. Csókolom! ◆

SZÖVEG –
OSZTOVITS ÁGNES

HONNAN JÖVÜNK, HOVA MEGYÜNK?

Egyik kedves olvasónk szemrehányást tett, hogy sok rémséget talál az általam ajánlott könyvekben. Gyilkosság, öngyilkosság, házasságtörés, válás. Sajnos a jó irodalom az életről szól, védekeztem, de megfogadtam, hogy húsvét előtt csak biztató példákról írok.

HAUSZMANN ALAJOS NAPLÓJA immár kritikai kiadásban, új fejezetekkel bővítve, jól tagolva, remek illusztrációkkal, jegyzetekkel jelent meg, hála a családi örökséget hűen őrző *Seidl Tibornak*. Azt szinte mindenki tudja, hogy Hauszmann (1847–1926) a historizmus korának egyik legnagyobb, legsikeresebb építésze volt (legismertebb alkotásai a budai

királyi palota Szent István-terme, a New York-palota, a Kúria, a Műegyetem központi épülete, a nádasdlađányi kastély, számos kórház, ma is álló iskola, remek lakóház), azt azonban kevesen, hogyan jutott a budai német családból származó, szerényen élő fiatalember a csúcsra. Ne higgye azt az olvasó, hogy romantikus történettel szembesül, amelyben a szegény fiúból nemes ember lesz, akit az uralkodó is többször fogad, mi több, elnyeri a kor legmagasabb elismerését. Nincs itt szó romantikáról, a Műegyetemről 1912-től visszavonult professzor szűkszavú, csak a tényekre szorítkozik, arra, amit az életben fontosnak tartott. Ez pedig a munka és a család. Mielőtt a Műegyetemen megkezdte felsőfokú tanulmányait, kitanulta a kőművességet. Aztán Berlinben tanult *Lechner Ödönnel* és *Pártos Gyulával*, és hazatért. Hamarosan önálló irodát nyitott, és munkássága ötven éve alatt rendre nyerte a pályázatokat vidéken, majd a fővárosban, Kolozsváron és a Felvidéken. Az építészeti munkával azonos értékűnek tartotta a tanítást, a szakmai grémiumokban (Fővárosi Közmunkák Tanácsa, Magyar Mérnök- és Építész-Egylet, Országos Középépítési Tanács) való részvételt. Hogy miként

győzte mindezt energiával? Ebben segített a biztos családi háttér. Hetvenedik születésnapján így összegezte Hauszmann: *„Visszapillantva életem múltjára, örömmel megállapíthatom, hogy azon szerencsés emberek sorába tartozom, akik elmondhatják, hogy boldogan éltek. Mint teljesen vagyontalan léptem az építészeti pályára, s noha kezdetben nélkülözésekkel küzdöttem, csakhamar oly sikereket értem el, amelyek jövőmet biztosítani látszottak... Mivel takarékosan életem, és kedves feleségem is rendkívül takarékos volt, az idők folyamán vagyonom megszaporodott, úgyhogy ha maholnap szemeimet behunyom, családom anyagi helyzete biztosítva van. Ez a megnyugtató érzés, valamint az a tudat, hogy nem dolgoztam és nem éltem hiába, végül az az öröm, amelyet gyermekeim és unokáim körében élvezek, valóban boldogítanak.”*

Hauszmann nem perlekedik és nem politizál, de azért elmondja, mit gondol a háborúról, *Károlyi Mihályról*, a kommunistákról, Trianonról, kollégáiról. Hosszú élete során mindig építeni akart, a rombolást mélyen megvetette. Tehetsége, szorgalma, Istenbe vetett hite, hűsége emelte magasba.

(MMM Kiadó, 4950 Ft)

GRECSÓ KRISZTIÁN LÁNYOS APA című kötetének írásai különböző lapok felkérésére készültek. Tárcák, illetve tárcanovellák. Talán *Kosztolányi Dezső* bizonyította leginkább, hogy ebben a műnemben is lehet remeket alkotni, és csak ritkán érződik a kötetbe gyűjtött prózában a megrendelő nógatósa miatti kényszerű sietség.

Greco Krisztiánt széles olvasóközönség szereti, rengetegen aggódtak súlyos betegsége idején, s alig várták, hogy újra írjon. A tavaly megjelent *Valami népi* című remek kötete után a mostani új könyv is jelzi, hogy a betegség, illetve a felgyógyulás új szemléletmódot hozott pályáján. Megértőbb, érzelmesebb lett, és önkritikusabb. Arra akar figyelni, ami valóban fontos, ami az ember életét alapvetően meghatározza. A honnan jössz, és hova mérsz kérdését teszi fel minduntalan. Átrajzolja a szüleitől alkotott képet, korán meghalt alkoholista apját próbálja megérteni, édesanyját pedig még jobban szeretni. Már tudja, hogy az ember nem válhat falusból fővárosivá, hogy reménytelen a gyors változás, hogy egy életen át kísérti és kíséri a paraszti lét. És az ő esetében a katolicizmus. Katolikus paraszt vagyok, vallja több írásában is. Ez a jelzős szókapcsolat tudatos elhatárolódás a többnyire protestáns népi írók mozgalmától. (Magam is nagyon megdöbbentem egykor *Illyés Gyula* katolikus temetésén.)

Megemlékezik régi tanáraitól, és nem melleleg a tanári pálya nagyszerűségét hirdeti. Feltűnnek a régi barátok, s kiderül, nem minden barátság örök. Milyen könnyen zátonyra futnak ígéretes életek. Ráadásul mennyire félrevehettek bennünket az emberek megítélésében a külsőségek.

Ami a Nők Lapja megrendelésére készült címadó ciklust illeti: *Hanna*, a picurka kislány, akinek fejlődését követjük, új fejezetet nyitott Greco életében. És az övéhez hasonlóan *Judit*, a feleség életében is, aki a világ legtüneményesebb lényének odaadó édesanyja, s ugyanúgy első generációs fővárosi, mint az író. A gyerek a legnagyobb kincs, érte érdemes túlélni a hétköznapi megpróbáltatásait, vallja Greco Krisztián, és arra biztatja a fiatalokat, hogy mielőbb gondoskodjanak utódokról. Hatalmas élmény a kisgyerek világát nyomon követni. Szülőként és később nagyszülőként is. E két csoportból kerülnek ki Greco rajongói. Hozzájuk társulnak azok a fiatalok, akiket megigéz az író manírok nélküli, egyszerű történetmesélése.

(*Magvető Könyvkiadó, 4999 Ft*)

ROD DREHER SZENT BENEDEK VÁLASZÚTJÁN

című könyve radikális megoldásokat kínál mindazoknak, akik úgy érzik, megbolondult a világ, minden szilárdnak hitt erkölcsi norma megkérdőjeleződött, a keresztény embereket hátrányos megkülönböztetések érik, sok helyen üldözik,

ellehetetlenítik őket. Az amerikai újságíró, a budapesti Mathias Corvinus Collegium (MCC) vendégtanára úgy véli, kell egy „túlélési terv a keresztényeknek egy kereszténység utáni világban”.

A kötet hetvenoldalas bevezetővel indul, amely összefoglalja, milyen gondolati és társadalmi megfontolások vezettek el a XIV. századtól napjaink válságáig, másképpen: hogyan vesztette el a Nyugat „a aranyfonalat, amely Istenhez, a Teremtéshez és egymáshoz kapcsol bennünket”.

Hogy mi lehet a megoldás a sodródás, a magány ellen? Rod Dreher, aki felnőttként tért meg a katolikus hitre, és ma az ortodox egyház tagja, Norciába (Nursia) látogat, hogy Szent Benedek egykori monostorában, amelyet maroknyi amerikai bencés szerzetes épített újjá s nyitott meg 2000-ben, választ kapjon a kérdésre. Norciában a szerzetesek Szent Benedek egykori Regulája szerint élnek harmonikusan, imádkoznak és dolgoznak. Életük középpontjában Krisztus áll.

Mivel nem mehetünk valamennyien Norciába, lakóhelyünkön kell újfajta keresztény közéletet teremtenünk. „*Váljunk ki a kulturális fősodorból! Kapcsoljuk ki a tévét! Az okostelefont tegyük el! Olvassunk könyveket! Játsszunk játékokat! Zenéljünk! Ünnepeljünk szomszédainkkal!*” – tanácsolja más egyéb, hasznosnak gondolt teendők mellett. Bár hangsúlyosan az amerikai közönségnek szól a könyv, számos megfontolása egyre időszerűbb lesz nemcsak Nyugat-Európában, hanem nálunk is. Milyen legyen a keresztény iskola, főiskola, egyetem? Hogyan lenne érdemes alakítani a liturgiát? Miként hirdessük az evangéliumot?

Rod Dreher remek újságíró, így nagyon ügyesen oldja fel a nehéz filozófiai, teológiai eszmefuttatásokat apró történetekkel, a közemberek megszólalásaival. A Szent Benedek válasútján – a benedeki opció – a magyar olvasókat is megszólítja, hála *Bakos Gergely* bencés szerzetes fordításának, értő jegyzeteinek.

(*Osiris Kiadó, – MCC, 3480 Ft*) ♦

SZÖVEG –
KÓLNEI LÍVIA

A díva,

AKIT KOSSUTH
HOMLOKON
CSÓKOLT

Igazi drámai belépő volt **Hollósy Kornélia** érkezése erre a világra: tizenegyedik gyermekként születése édesanyja halálát okozta 1827-ben. Pedig biztosan nagyon büszke lett volna a lányára, aki később a Magyar Királyság legnépszerűbb és legtehetségesebb énekesnője lett, és nemzetközi sikereket is aratott. A történelmet alakító ismert férfiak – *Ferenc József* császártól *Kossuth Lajosig* – megtiszteltetésnek tartották, ha a hangját hallhatták.

- ◆ A Kárpát-medencében élő örmény diaszpóra két jelentős családjából származó *Korbuly Bogdán* és *Csausz Mária Magdolna* húsz és tizenhat évesen házasodtak össze. Mire utolsó gyermekük, Kornélia megszületett, a Korbuly család már nagyon tehető és tekintélyes volt. 1832-ben magyar nemesi rangot kaptak az uralkodótól, ennek alkalmából magyarították családnévüket Hollósyra. A kis Kornélia és testvérei hamarosan mostohaanyát kaptak, és jólétben nevelkedtek a család birtokán, a Temes megyei Gertyenyesen.

A KAMASZ LÁNY, AKI HOZOMÁNYÁT TANULÁSRA KÖLTÖTTE

Kornéliát tizenegy éves korában beírták egy temesvári zárdaiskolába, ahol kitűnően tanult, és különösen az énekórákat kedvelte, amelyeket a bécsi operaház kiérdemesült tenoristája tartott. Ő hívta fel apja figyelmét a kislány tehetségére, ám *Hollósy Bogdán* hallani sem akart arról, hogy lánya színészi-énekesi pályára menjen. Kornélia, aki 15 éves korára befejezte tanulmányait, kérlelte apját, hogy engedje el külföldi tanulmányútra. Terveit a családtagok is támogatták, és ő útjának anyagi fedezetére kikérte anyai örökségét és a hozományát. Elszántsága célt ért, egy idős rokona felügyelete alatt elutazhatott Bécsbe, ahol az udvari opera későbbi igazgatója oktatta, majd Milánóban tanult éneket két évig. 1845-ben, 18 évesen Korfu szigetén lépett fel először nyilvánosan: *Verdi* „*Ernani*” c. operájában *Elvira* szerepét énekelte. Majd Torinóba hívták, itt figyelt föl rá egy híres német énekesnő, aki éppen társulatot szervezett bukaresti vendégfellépőkre, és három hónapra szerződtette. Magyar színpadon először Temesváron lépett fel 1846 tavaszán egy jótékonyági előadáson, *Bellini* „*Az alvajáró*” című operájában. Ettől kezdve szinte mindig telt ház előtt és hatalmas sikerrel énekel, üdvözlő és dicsőítő verseket írtak hozzá, amiket szórólapokon osztogattak az előadás szünetében.

Első hazai sikereiről a *Pesti Divatlap* lelkes hangú cikkben számolt be, de édesapja megpróbálta elrettenteni a lányát ettől a pályától azzal, hogy a színésznők erkölcstelen életet élnek, meg hát egy nemes kisasszony nem énekelhet pénzért, nem mutogathatja magát színpadon. Kornélia ennek ellenére kitartott, és felutazott Pestre ismert orvos nagybátyjához, aki megszervezett számára egy vendégfellépést a Nemzeti Színházban. Akkora sikert aratott, hogy a színház vezetői szerződtették őt 1846 augusztusától „első lírai énekesnőként”. Nagyon hamar ünnepelet művésznő lett. „Hangját nem lehetett megkülönböztetni a fuvolakísérettől” – írták róla elismerően. Egyik legsikeresebb szerepe volt *Erkel* „*Hunyadi László*” című operájában *Garai Mária*. Ebben a jelmezében örökítette meg őt *Barabás Miklós* könyvrajzban. Erkelnek egyébként kedvenc énekesé lett, az ő kedvéért írt bele egy részt az operájába.

Ez a sziporkázóan tehetséges örmény nő

a magyar nemzeti kultúra jelképévé vált.

1848 politikai forгатagából se maradhatott ki. Lelkesen adakozott a honvédség felszerelésére és a nemzeti bank megalapítására, majd a forradalom ügyét szolgáló jótékonyági előadásokon lépett fel. Tagja volt a 18 asszonyból álló különös küldöttségnek, amely felkereste Kossuth Lajost a szállásán, és hatalmas rózsacsokrot nyújtott át neki, szalagján a következő felirattal: „Te leborultál a nemzet nagysága előtt, mi előtted borulunk le, lángszavú Kossuth Lajos.” Kossuth meghatott szavakkal köszönte meg a figyelmességet, és a küldöttség minden hölgytagját homlokukon csókolta.

Hazafias kiállításának a szabadságharc leverése után félelem lett a következménye. Megvált a Nemzeti Színháztól. Erre nyomós oka volt: katonatiszt József bátyját, aki egész ezredével átállt a magyar szabadságharc oldalára, a fegyverletétel után halálra ítélték, majd ezt börtönbüntetésre enyhítették. Cserébe Haynau, aki többször hallgatta a Nemzetiben Hollósy Kornéliát, nyilván nagyobb lojalitást várt el tőle a Habsburgok felé. A búcsúelőadáson maga a művész énekelte el Egressy Béni, az ismert dalszerző és író – akinek Kornélia volt titkos szerelme és múzsája – megzenésített versét, „A csalogány búcsúja”-t: „Fáj szívem fáj, majd megreped! / Maradnék én, de nem lehet. / Repülnöm kell egy időre / Más világba, messze földre...” A 24 éves díva festett arcképét a köztisztelet jelként a Nemzeti Múzeum arcképcsarnokában helyezték el.

MŰVÉSZI DIADALÚT ÉS HÁZASSÁG

Hozományát is egy külföldi turnéval tudta könnyebben összegyűjteni. Eljegyezte ugyanis őt a nemesi származású, jogász végzettségű Lonovics József. Ötször lépett

fel a bécsi udvari operában, ahol Ferenc József császár is megtekintette az egyik előadást. Utána tizenhárom hónapon át vendégszerепelt Varsóban, ahol valóságos Hollósy-kultusz vette körül, még az orosz cárné is meghívta udvari hangversenyeire. Külföldi meghívásait lemondva hazatért, és 1852 áprilisában összeházasodtak. Két fiúgyermekük született, de a kisebb gyermek kétévesen meghalt.

1855 tavaszán, 28 éves korában visszatért a Nemzeti Színházba. A következő hét év lett művészetének fénykora, harminc operában szerepelt, hangjának terjedelme bővült, szépsége kiteljesedett, és ekkor már mindenki számára ő lett „a magyar csalogány”. Amikor csak tehette, magyar szerzők műveit is énekelte. Ez a sziporkázóan tehetséges örmény nő a magyar nemzeti kultúra jelképévé vált, hangja pedig biztatást jelentett a szabadság elvesztését gyászoló emberek számára. A Lonovics család pesti lakásán olyan ismert emberek fordultak meg, mint Batthyány Lajosné, Eötvös József, Irinyi József, Vas Gereben, Szigligeti Ede, Laborfalvi Róza, Jókai Mór, Liszt Ferenc.

Kornélia 35 éves korában, a csúcson hagyta abba a pályát. Búcsúfellépésén Melinda szerepét énekelte a „Bánk bán” ősbemutatóján. Erkel Ferenc nemzetiszín szalaggal átkötött babérkoszorút adott a művésznőnek, a közönség tapsviharral búcsúztatta. De ahogy első visszavonulásakor, most is adott még magának két évet, amikor körbeutazta az országot, szinte minden nagyobb városban énekelt, előadásaira minden jegy elment.

1864-ben a család átköltözött Csanád vármegyébe, ahol Lonovics József egyre emelkedett a közigazgatási ranglétrán. Pesti iskolákban neveltették egyetlen fiukat, Gyulát, aki csak nyáron utazott haza az ezerholdas dombegyházi birtokra, ahol a színpad egykori királynője csendes, vidéki életet élt. Egyetlenegyszer lépett csak fel: a Pest-budai Hangászegylet – amelynek alapító tagja volt – fennállásának 25. évfordulóján, 1865 augusztusában mutatták be legelőször Liszt „Szent Erzsébet” oratóriumát, és ebben a közreműködést Hollósy Kornélia sem tagadhatta meg.

Férjét 1879-ben csanádi főispánná választották, így Kornélia a megye első asszonya lett, a makói városháza főispáni lakásába költöztek. 1889 késő őszen az influenza-járványban József megbetegedett, majd hatéves lányunokájuk is elkapta. Kornélia, aki ápolta őket, maga is ágnak esett, és mivel évek óta vesebántalmaktól szenvedett, az ő szervezete nem birkózott meg a fertőzéssel. 1890. február 10-én, két hónap híján 63 évesen halt meg.

Az egész ország gyászolta a „magyar csalogányt”. ♦

MERÜLJ EL A KINCSKERESÉSÉSBEN!

Játsz új
ATLANTISZ
sorsjegyünkkel,
és nyerj akár

75 MILLIÓ FORINTOT!

SZERENCSEJÁTÉK ZRT.

SORSJEGY

A sorsjegyet keresd a lottózókban, a karitatív sorsjegyárusoknál,
a postákon és a kijelölt MOL töltőállomásokon!

www.szerencsajatek.hu

#maradjonjáték

18

ZAMPEX

**NAGY-TÓTH
ILDIKÓT** A SAJÁT
TÖRTÉNETE INSPIRÁLTA,
HOGY FELÉPÍTSE
AZ ALAPÍTVÁNYT, AMELY
MA MÁR SZAKMAILAG
ELISMERT SZERVEZETKÉNT
DOLGOZIK A KÜLÖNBÖZŐ
NŐGYÓGYÁSZATI
DAGANATOKBAN
ÉRINTETTEKÉRT.

Cikk az 50. oldalon

